

Norsk økonomi og EUs tjenestedirektiv

En kartlegging av økonomiske forhold og konsekvenser
ved tjenstedirektivet

Formålet med tjenstedirektivet

- **”Sikre fri tjenesteytelse og fri etableringsadgang for tjenesteytere mellom medlemsland”**
- **Dette oppnås blant annet gjennom:**
 - Nasjonale hurtigskranker med tjenester på nett
 - Harmonisering av søkeskjemaer
 - Krav om likebehandling av nasjonale og utenlandske tjenesteytere
 - Gjensidig evaluering av medlemslandenes regelverk

Hvilke tjenester omfattes ikke av direktivet?

- **Tjenstedirektivet er et "residual direktiv" – dekker alle tjenester som ikke er unntatt**
- **Tjenester som er unntatt:**
 - tjenester av ikke-økonomisk allmenn interesse

		Ikke-økonomiske	Økonomiske
Allmenn interesse	Offentlig regulert og finansiert tilbud (UTENFOR)	Offentlig regulert tilbud, men konsument betaler (INKLUDERT)	
	Flytende grensegang med åpning for medlemslandenes skjønn		
Uten allmenn interesse	Irrelevant: Frivillig arbeid (UTENFOR)	Rene private tjenester (INKLUDERT)	

Hvilke tjenester omfattes av direktivet

- **Flere tjenester som er unntatt:**
 - tjenester under andre direktiver (finans, transport og elektronisk kommunikasjon)
 - + vikarbyråttjenester, helsetjenester, spilltjenester, tjenester tilknyttet utøvelse av offisiell myndighet, sosiale tjenester, private sikkerhetstjenester, tjenester tilbudt av notarius og fogder
- **Da står vi igjen med:**

Sektorer omfattet av tjenstedirektivet: (2006)			
	Sysselsetting	Verdiskaping (Mrd kroner)	Antall bedrifter
Bygg og anlegg	128662	67	12514
Varehandel	302115	139	30910
Reiseliv	80303	27	6124
Forretningstjenester	183626	169	65126
Undervisning	7083	4	1290
Personlige tjenester	38026	18	5545
Sum	739815	423	121509

Tjenstedirektivet satt i sammenheng

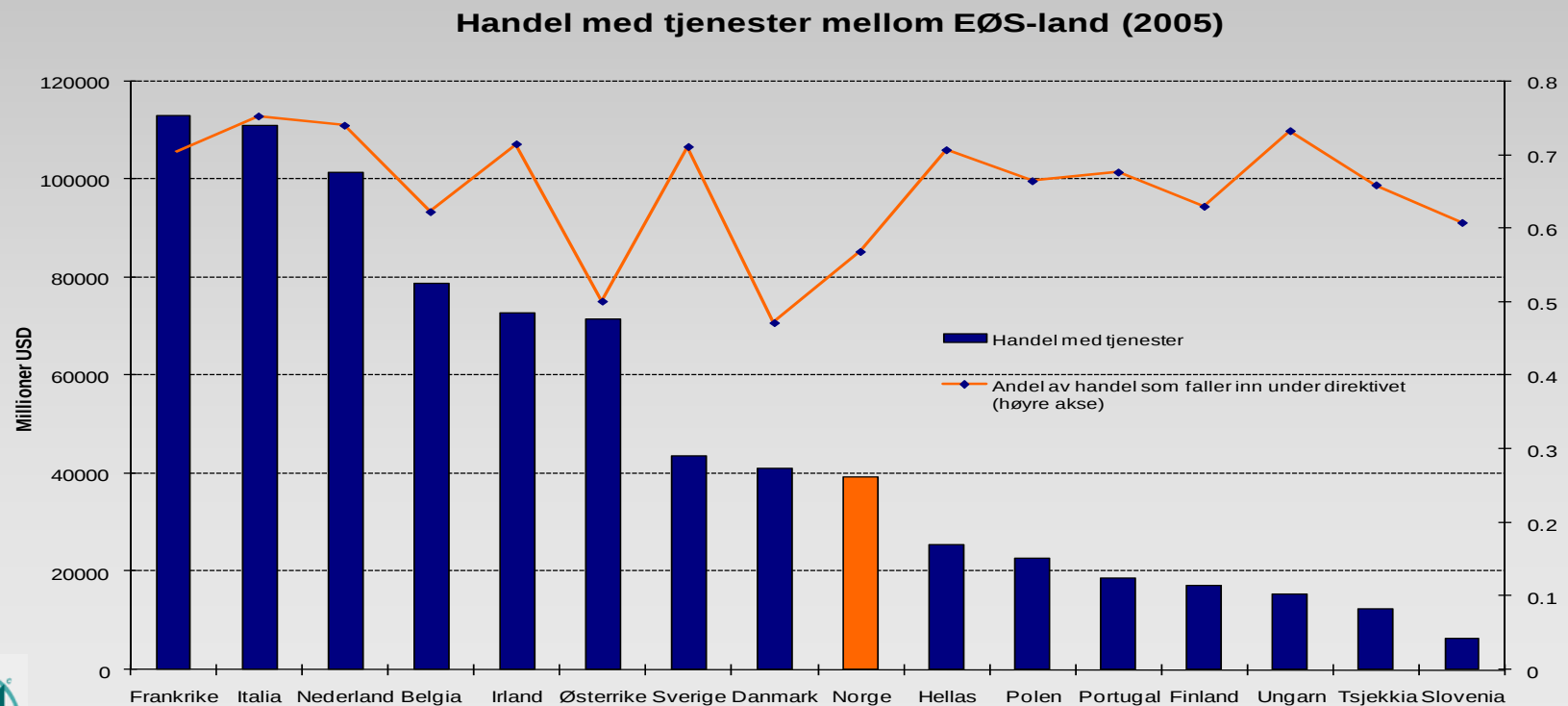
- 30 % av samlet sysselsetting
- 20 % av samlet verdiskaping
- 2/3 av sysselsetting i tjenestesektoren
- 60 % av verdiskapingen i tjenestesektoren

Sammenligning med resten av økonomien (2006)		
	Sysselsatte	Verdiskaping (mrd. kroner)
Varer	286749	533
Direktiv 2006	739815	423
Direktiv 2004	798303	448
Sum tjenestesektor	1109175	697
Sum varer, tjenester og kraft	1409630	1266
Nasjonalregnskapstall SSB	2432800	2162

Handel med tjenester mellom EØS-land

- **Nøkkeltall for handel med tjenester:**
 - Utgjør omlag 20 % av all grensekryssende handel i verden
 - Norges handel med tjenester - stor i EØS-sammenheng
 - Men relativt lite faller inn under direktivet

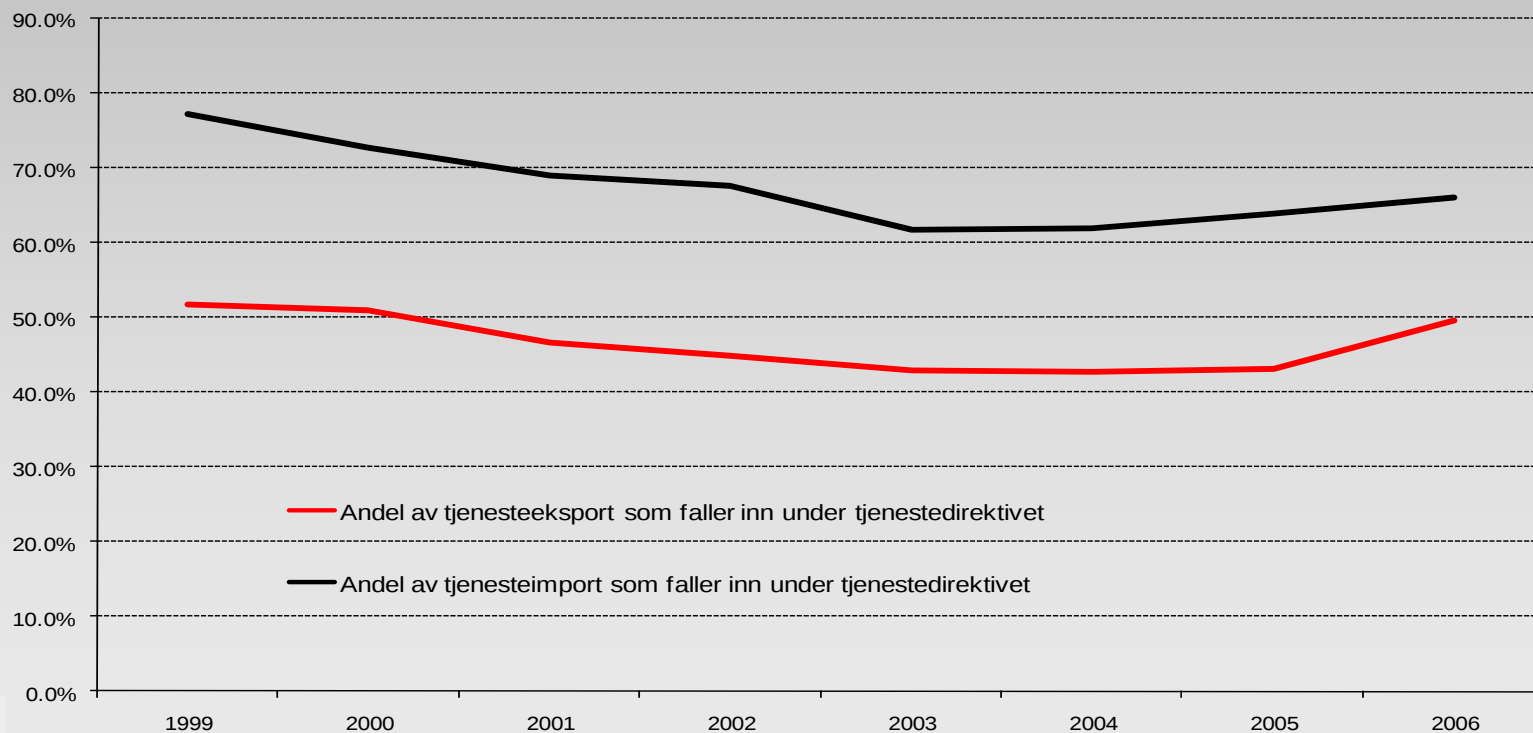
Kilde: OECD

Norsk handel med tjenester (I)

- **Nøkkeltall for norsk tjenestehandel under direktivet:**
67 mrd NOK i eksport av tjenester under direktivet
102 mrd NOK i import av tjenester under direktivet

**Norsk handel med tjenester under tjenstedirektivet
som andel av total tjenestehandel**

Kilde: SSB

Barrierer mot handel og OECDs reguleringsdatabase

- **OECDs reguleringsdatabase:**
 - inneholder informasjon om over 800 regulerte forhold relevant for tjenestehandel
- **Fra databasen er det utviklet to mål på reguleringer:**
 1. Markedsreguleringsindikatoren (OECD)
 - mål på det absolutte nivået av reguleringer
 2. Heterogenitetsindikatoren (Kox med flere (2004))
 - mål på ulikheten i regulering mellom par av land
- **”Reguleringer mot handel og investeringer”:**
 - Norge i midtsjiktet av EØS-land for nivå på regulering av handel og investeringer
 - Norge noe over gjennomsnitt for heterogenitet i regulering med andre EØS-land

Markedsreguleringsindikatoren

Tabell A: Absolutt nivå markedsregulering: 2003, indeks 0-6

	<u>Aggregert</u>	<u>Handel og investering</u>	<u>Eierskap</u>	<u>Diskriminering</u>	<u>Regulatorisk</u>	<u>Toll</u>
UK	0.9	0.4	0.3	0.3	0.0	1.0
Irland	1.1	0.5	1.2	0.0	0.0	1.0
Danmark	1.1	0.8	1.2	0.5	0.7	1.0
Sverige	1.2	0.8	1.5	0.7	0.0	1.0
Finland	1.3	0.6	1.5	0.0	0.0	1.0
Belgia	1.4	0.3	0.3	0.0	0.0	1.0
Nederland	1.4	0.7	1.2	0.5	0.0	1.0
Østerrike	1.4	0.7	1.5	0.3	0.0	1.0
Slovakia	1.4	1.6	2.3	1.1	1.6	1.0
Tyskland	1.4	0.6	0.3	0.7	0.7	1.0
Norge	1.5	0.8	1.9	0.3	0.7	0.0
Portugal	1.6	0.8	1.6	0.7	0.0	1.0
Spania	1.6	0.7	0.8	0.3	0.7	1.0
Frankrike	1.7	1.0	2.3	0.5	0.0	1.0
Tsjekkia	1.7	0.9	2.0	0.7	0.0	1.0
Hellas	1.8	1.2	1.3	2.0	0.7	1.0
Italia	1.9	1.1	2.8	0.7	0.0	1.0
Ungarn	2.0	1.4	1.9	1.2	0.0	3.0
Polen	2.8	2.4	3.7	0.3	1.6	4.0

Kilde: OECD

Heterogenitetsindeksen

Heterogenitetsindeks: barrierer mot handel og investeringer: 1998, skala 0-1

	ØST	BEL	TSJ	DAN	FIN	FRA	TYS	HEL	UNG	IRL	ITA	NLD	NOR	POL	POR	SPA	SWE	UK
ØST	0.00	0.27	0.47	0.00	0.27	0.07	0.29	0.33	0.20	0.00	0.20	0.07	0.27	0.67	0.27	0.33	0.27	0.20
BEL		0.00	0.53	0.27	0.07	0.21	0.21	0.13	0.40	0.10	0.27	0.27	0.27	0.60	0.36	0.27	0.27	0.27
TSJ			0.00	0.47	0.53	0.50	0.43	0.40	0.40	0.50	0.40	0.47	0.53	0.27	0.64	0.60	0.47	0.60
DAN				0.00	0.27	0.07	0.29	0.33	0.20	0.00	0.20	0.07	0.27	0.67	0.27	0.33	0.27	0.20
FIN					0.00	0.21	0.21	0.13	0.40	0.10	0.27	0.27	0.27	0.60	0.36	0.20	0.27	0.20
FRA						0.00	0.23	0.29	0.21	0.00	0.14	0.07	0.29	0.64	0.27	0.29	0.29	0.14
TYS							0.00	0.29	0.29	0.30	0.14	0.29	0.29	0.50	0.40	0.29	0.29	0.14
HEL								0.00	0.47	0.20	0.27	0.33	0.33	0.47	0.45	0.33	0.20	0.33
UNG									0.00	0.20	0.20	0.20	0.40	0.60	0.36	0.47	0.33	0.33
IRL										0.00	0.10	0.00	0.30	0.60	0.20	0.30	0.20	0.10
ITA											0.00	0.20	0.33	0.47	0.27	0.33	0.20	0.20
NLD												0.00	0.33	0.67	0.27	0.33	0.33	0.20
NOR													0.00	0.60	0.55	0.27	0.40	0.33
POL														0.00	0.73	0.53	0.53	0.67
POR															0.00	0.55	0.36	0.36
SPA																0.00	0.47	0.27
SWE																	0.00	0.33
UK																		0.00

Kilde: OECD

Effekten av tjenstedirektivet

Gravity modell for norsk tjenstehandel

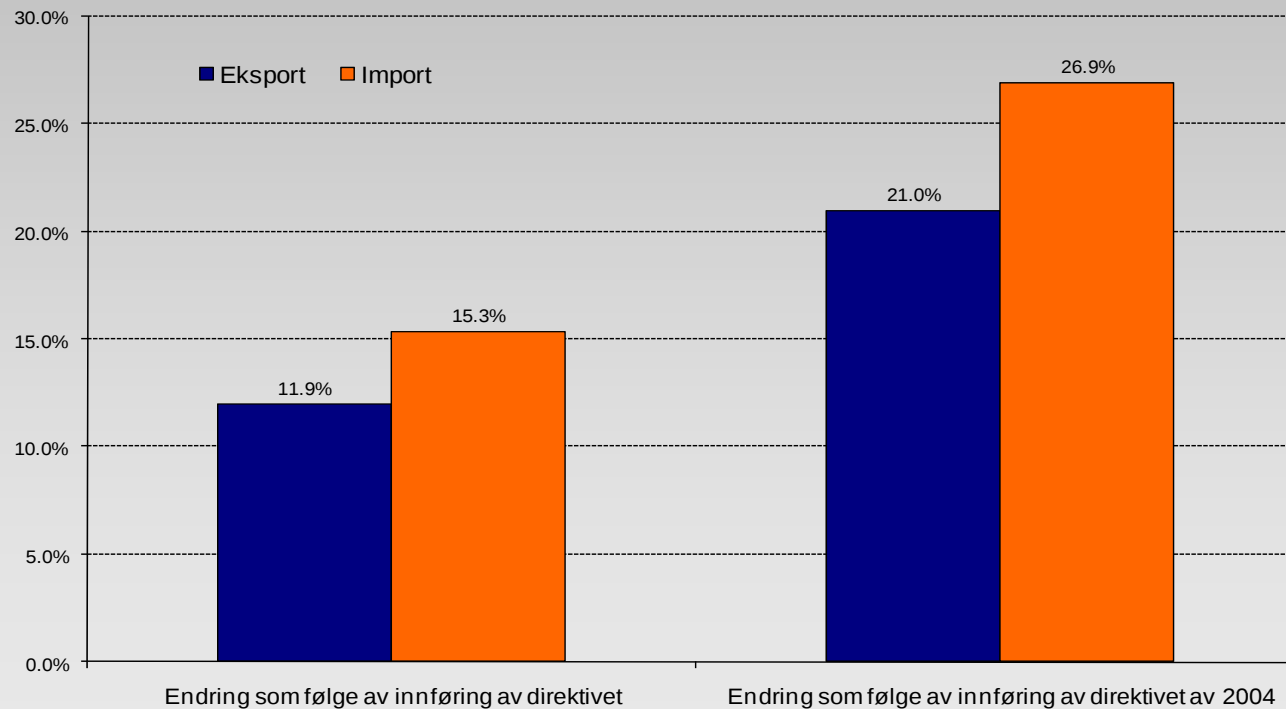
- **Handel mellom to land bestemmes av:**
- **Størrelsen på landene (gravitasjon)**
- **Avstanden mellom dem**
- **Barrierer for handel:**
 - heterogenitet/ulikhet i regulering viktigere enn det absolutte nivå på regulering
 - heterogeniteten: mål på faste kostnader tilknyttet det å lære, og det å tilpasse seg et annerledes regelverk

Økonomiske effekter for Norge

- **Virkning på norsk handel med tjenester omfattet av direktivet:**
 - eksporten anslås å øke 12 %,
 - import ventes å øke 15 %
 - Stor effekt, men kun halve virkningen av 2004 direktivet

Predikert effekt på norsk tjenestehandel med EØS-land

Velferdseffekter ved implementering av direktivet

- **Virkning av økt tjenestehandel på total handel:**
 - I henhold til estimert eksportvekst på 12 % betyr det at totaleksporten vil øke med 0,8 %,
 - Estimert importvekst på 15 % betyr at totalimporten vil øke med 2,6 %.
- **Hva med den økonomiske velferden? Økt handel med tjenester fører til:**
 - Mer konkurranse i tjenestesektoren
 - Mer effektiv ressursallokering i økonomien (spesialisering)
 - Større og mer variert tilbud av tjenester

- **Tidligere studier anslår at:**

Bruijn, Kox og Lejour (2007): BNP vil vokse med mellom 0,2 og 0,4 %, og konsumet med 0,3 og 0,7 %: LITE

Land som Polen og Tsjekkia vil tjene mest, ikke pga. av tjenesteeksport, men pga. økt tjenesteimport og frigjøring av ressurser til større vareproduksjon.

Men: Økt kvalitet og bredde i utvalg av tjenester kan bidra til høyere velferd.

